

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie skazanego **D.K.**
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 27 listopada 2024 r.
zażalenia obrońcy na zarządzenie
z dnia 20 sierpnia 2024 r., sygn. akt IX WKK 42/24 (IX Ka 1878/23)
o odmowie przyjęcia kasacji obrońcy od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach
z dnia 8 marca 2024 r., sygn. akt IX Ka 1878/23

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę w zakresie objętym
jego przedmiotem przekazać Sądowi Okręgowemu w Kielcach do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem – wskazując jako podstawę prawną art. 530 § 2 k.p.k. – odmówiono przyjęcia kasacji wniesionej przez obrońcę D.K. od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 8 marca 2024 r., sygn. akt IX Ka 1878/23 – wobec nieusunięcia w wyznaczonym terminie braku formalnego, tj. niedołączenia dowodu uiszczenia opłaty sądowej od kasacji.

Zażalenie na to zarządzenie wniósł obrońca, zarzucając naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 120 § 1 k.p.k. w zw. z art. 119 § 1 k.p.k. i art. 527 § 1 k.p.k. poprzez przyjęcie, że nieprzedłożenie

dowodu opłacenia kasacji (w przypadku rzeczywistego dokonania wpłaty w terminie) stanowi brak formalny pisma procesowego, którego nieuzupełnienie aktualizuje dyspozycję art. 120 § 2 k.p.k.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o „*zmianę zaskarżonego zarządzenia i przyjęcie wniesionej kasacji oraz nadanie jej biegu*”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie – co do zasady – zasługuje na uwzględnienie.

Istota problematyki wywołanej zaskarżonym zarządzeniem sprowadza się do kwestii prawidłowej identyfikacji wadliwości, którą dotknięta była aktywność obrońcy D.K. w postępowaniu okołokasacyjnym. W przedmiotowej sprawie odnotowano, że do kasacji obrońcy nie zostało dołączone potwierdzenie uiszczenia stosownej opłaty sądowej, co następnie skutkowało wezwaniem obrońcy – w trybie art. 120 § 1 k.p.k. – *„do przedstawienia potwierdzenia opłaty od kasacji w kwocie 450 zł w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji”* (zarządzenie z dnia 3 lipca 2024 r. – k.5342, t. XXVIII). W uzasadnieniu zaskarżonego zarządzenia stwierdzono, że obrońca nie wykonał zobowiązania wynikającego z ww. wezwania, tj. nie przedstawił dowodu uiszczenia tejże opłaty, choć jednocześnie potwierdzono też, że sama opłata od kasacji została uiszczona w określonym terminie. W tym stanie rzeczy wskazano – odwołując się do art. 527 § 1 k.p.k. – że obowiązkiem strony jest nie tylko wniesienie opłaty sądowej od kasacji, lecz także dołączenie dowodu uiszczenia tej opłaty. Uznano zatem, że brak udokumentowania poniesienia takiej opłaty stanowi brak formalny kasacji, tym samym jego nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie musi skutkować odmową przyjęcia wniesionej kasacji.

Odnosząc się do tego stanowiska, wyjaśnić na wstępie trzeba, że powinność określona w art. 527 § 1 k.p.k. (tj. dołączenie dowodu uiszczenia opłaty) integralnie związana jest z wyprzedzającym ją obowiązkiem fiskalnym w postaci uiszczenia opłaty od kasacji. Rzeczona powinność ma tym samym charakter następczy względem obowiązku uiszczenia opłaty. W przedmiotowej sprawie obrońca w chwili wniesienia kasacji nie złożył stosownej opłaty sądowej, tym samym nie mógł dołączyć dowodu jej uiszczenia. Wadliwość podjętej przez obrońcę aktywności sprowadzała się zatem *de facto* do pierwotnego braku wniesienia należnej opłaty.

Ta zaś sytuacja procesowa została wprost objęta dyspozycją art. 120 § 1 k.p.k., którego redakcja wyraźnie odróżnia pojęcie barków formalnych pisma od kwestii niezłożenia należytych opłat – a więc braku mającego naturę czysto fiskalną. Zasadnie podniesiono w orzecznictwie, że: *„[w] art. 120 § 1 k.p.k. przez użycie spójnika alternatywny rozłącznej "albo" wprowadza się dystynkcję pomiędzy brakami formalnymi pisma, gdy nie odpowiada wymaganiom przewidzianym w art. 119 k.p.k. lub w przepisach szczegółowych a brakiem fiskalnym w postaci niezłożenia należytych opłat. Wykładnia literalna art. 120 § 1 k.p.k. prowadzi do stwierdzenia, że ustawowy warunek uiszczenia opłaty przy wnoszeniu pisma nie należy do wymagań formalnych tego pisma, gdyż ma inny charakter”* (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2017 r., III KK 203/17, OSNKW 2018/4, poz. 29; a także M. Kurowski [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2024, art. 120). Na gruncie art. 120 § 1 k.p.k. brak należytej opłaty stanowi więc odrębną kategorię wymogu skuteczności pisma procesowego (podobnie jak kwestia upoważnienia do podjęcia czynności procesowej) obok wymogów ściśle formalnych, które określone zostały w art. 119 § 1 k.p.k. lub w przepisach szczególnych (np. wymóg z art. 526 § 2 k.p.k. dotyczący sporządzenia i podpisania kasacji przez adwokata lub radcę prawnego; wymóg z art. 541 § 2 k.p.k. dotyczący obowiązku wskazania we wniosku o wznowienie postępowania orzeczeń, o których mowa w tym przepisie). Na marginesie trzeba jednak wskazać, że nie zasługuje na akceptację wyrażony w zażaleniu pogląd, iż wymogi formalne pisma *„wiążą się wyłącznie z pismem, a nie innymi powinnościami strony”*. Przykładem przeczącym zasadności tego stanowiska jest choćby problematyka zgłoszenia wniosku o przywrócenie terminu zawitego bez jednoczesnego dopełnienia czynności, która miała być w tym terminie wykonana. Niedopełnienie tej czynności jest w orzecznictwie traktowane jako brak formalny, choć wprost nie dotyczy elementów pisma procesowego bądź podmiotu sporządzającego i wnoszącego to pismo (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 14 maja 1971 r., VI KZP 92/70, OSNKW 1971/7–8, poz. 105; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2023 r., V KZ 28/23, LEX nr 3606948.). Natomiast sama realizacja obowiązku dołączenia dowodu uiszczenia opłaty sądowej, o którym mowa w art. 527 § 1 k.p.k., ma na celu wykazać przed organem

procesowym, że doszło do spełnienia wymogu fiskalnego (co do zasady koniecznego dla skuteczności pisma procesowego), który jednak nie ma charakteru bezwzględnie, a to z uwagi na możliwość zwolnienia od opłaty na wniosek strony bądź zwolnienia w sytuacji określonej w art. 527 § 2 k.p.k. Wobec tego, brak udokumentowania uiszczenia opłaty sądowej przy wnoszeniu kasacji powinien skutkować wezwaniem strony (jeśli nie zachodzą wyżej podane wyjątki) do złożenia opłaty w trybie art. 120 § 1 k.p.k., nie zaś wezwaniem do dołączenia dowodu jej uiszczenia. Zasadność tego stanowiska wynika wprost z dyspozycji ww. przepisu, o czym była mowa powyżej (podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w uzasadnieniach postanowień z dnia: 26 czerwca 2018 r., VI KZ 3/18, LEX nr 2553407; 10 lipca 2019 r., I KZ 1/19, LEX nr 2697942). Art. 527 § 1 k.p.k. wprowadza w istocie obowiązek uiszczenia przez stronę opłaty sądowej od kasacji, a realizacja czynności polegającej na dołączeniu dowodu uiszczenia opłaty ma na celu przekazanie i udokumentowanie informacji, że taka opłata została przez stronę złożona, co i tak – szczególnie w przypadku przedstawienia potwierdzenia przelewu na rachunek bankowy – winno podlegać stosownej weryfikacji przez organ procesowy. Nie można więc uznać, że nieprzedłożenie dowodu uiszczenia opłaty sądowej od kasacji stanowi brak uniemożliwiający nadanie pismu biegu, jeśli stosowna opłata została uiszczona w wyznaczonym terminie.

W przedmiotowej sprawie obrońca został wezwany „*do przedstawienia potwierdzenia opłaty od kasacji*”, co integralnie – w myśl art. 120 § 1 k.p.k. – wiązało się z koniecznością złożenia tej opłaty przez zobowiązanego. Bezsporne jest to, że w terminie wynikającym z ww. przepisu stosowna opłata sądowa została złożona, co z mocy art. 120 § 2 k.p.k. powinno skutkować przyjęciem fikcji, że kasacja została bez braków wniesiona w pierwotnej dacie. Wydanie zaskarżonego zarządzenia doprowadziło zatem do obrazy art. 120 § 1 w zw. z § 2 k.p.k., która miała wpływ na treść tego rozstrzygnięcia. Znamienne jest przy tym to, że w dacie wydania zaskarżonego zarządzenia – na co zresztą wskazano w jego uzasadnieniu – w aktach sprawy znajdowało się potwierdzenie wpłaty przedmiotowych należności wystawione przez Oddział Finansowy Sądu Okręgowego w Kielcach. Skoro organ procesowy dysponował rzetelną informacją o spełnieniu wymogu fiskalnego, to wynikająca z art. 527 § 1 k.p.k. powinność strony, została

pozbawiona procesowego znaczenia, bowiem sam organ – w ramach swojej działalności – potwierdził wykonanie tego obowiązku. Trzeba jednak podkreślić, iż względy natury organizacyjnej uzasadniają oczekiwanie, że obrońca poinformuje organ procesowy o spełnieniu obowiązku w zakresie uzupełnienia braków fiskalnych poprzez przedstawienie dowodu uiszczenia opłaty sądowej, niemniej brak aktywności w tym zakresie, szczególnie jeśli organ miał informację o złożeniu należnej opłaty, nie może prowadzić do negatywnych następstw procesowych dla strony.

Reasumując, skoro powołana w uzasadnieniu zaskarżonego zarządzenia okoliczność z art. 120 § 2 k.p.k. nie zaszła, to wydanie decyzji w trybie art. 530 § 2 k.p.k. nie było uprawnione. Stwierdzona wadliwość zaskarżonego zarządzenia skutkować musiała jego uchYLENIEM. W tej sytuacji sprawę należało przekazać Sądowi Okręgowemu w Kielcach w celu podjęcia dalszych czynności w związku z wniesioną kasacją.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[WB]

r.g.